Floarea Vîrban

ASPECTE PRIVIND STRUCTURA VOCABULARULUI ÎN CEL MAI VECHI OCTOIH ÎN LIMBA ROMÂNĂ (I)

1. OBSERVAȚII PRELIMINARE

1.1. *Octoihul*[1] este o carte bisericească, actualmente de rit ortodox, constând din cântările pe opt glasuri (tonuri) corespunzătoare fiecăreia dintre zilele săptămânii. Era cunoscut şi sub numele de *Anghilest, Osmoglasnic* şi *Paraclitichi*. Glasurile se schimbă succesiv de la o săptămână la alta. Spre deosebire de Octoihul mare (comun), Octoihul mic (sau *Catavasierul*) conține doar cântările pentru *Săptămâna Patimilor* (începând cu duminica Floriilor, a intrării în Ierusalim), numite de aceea şi cântările patimilor lui Isus. Poate conține doar cântările pentru sâmbătă seara şi duminică dimineața.

Cel mai vechi *Octoih* în limba română conservat este un Octoih mic – *Micul Octoih de la Braşov*. Descoperit în biblioteca Bisericii Sf. Nicolae din Şcheii Braşovului şi păstrat câteva decenii în biblioteca personală a lui Nicolae Sulică[2], manuscrisul se află actualmente în colecția Bibliotecii „George Barițiu" din Braşov (ms. 2872). Manuscrisul a fost şi obiectul unei contrafaceri. În 1937, Nicolae Sulică atribuie textul lui Oprea diacul[3]. Tot lui Oprea diacul i s-ar fi datorat, după Sulică, şi un epilog, scris la 1570 şi publicat de Sulică în 1937. În manuscrisul conservat nu există urmă de epilog, textul (pseudo-)epilogului conservându-se doar pe 6 lastre de sticlă (în versiune fotografică), păstrate în biblioteca din Şchei. Lastrele s-au dovedit a fi un fals, produs de Nicolae Sulică. Paternitatea lui Oprea diacul, avansată de Nicolae Sulică, şi susținută ulterior şi de Ioan Roman[4], a fost contestată de Al. Mareş[5]. Din motivele menționate mai sus, manuscrisul este cunoscut şi sub numele de *Micul Octoih pseudo-Oprea.* În continuare, mă voi referi la el sub numele de *Micul Octoih de la Braşov* [MOB]. Păstrat într-o copie

[1] **Octoih (octoeh)**; la origine < ngr. *ὀκτώηχος* (*ὀκτώ* + *ἦχος*) „opt glasuri"; în limba română < sl. ***ѡктоѭхъ***.

[2] Nicolae Sulică, *Cea mai veche şcoală românească din cuprinsul României întregite*, în *Omagiu lui Constantin Kirițescu,* Bucureşti, 1937, 13. Cf. Gheție/Mareş 1985: 270.

[3] Sulică, *Cea mai veche şcoală*, 14–5.

[4] Ioan Roman, *Structura hîrtiei şi vechimea manuscriselor nedatate*, în „Limba română", XXIII, 1974, nr. 5, 443–6.

[5] Vezi Alexandru Mareş, *Un octoih românesc din secolul al XVI-lea*?, în „Limba română", XVIII, 1969, nr. 3, 242–4; cf. Mareş 2005: 133–44, 475. *Id.*, *Critica autenticității şi a datării textelor vechi. Pe marginea a două articole recente,* în „Limba română", XXVII, 1978, nr. 5, 555–60; cf. Mareş 2005: 153–60, 476. *Id.*, *O falsă mărturie despre vechimea scrisului românesc*, în SCL, XLVII, 1996, nr. 1–6, 115–20; cf. Mareş 2005: 35–42, Gheție/Mareş 1985: 270.

BDD-A20049 © 2015 Editura Academiei
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.77 (2026-11-18 10:52:56 UTC)

manuscrisă, format *in quarto,* textul a fost datat de Al. Mareş prin filigran în intervalul 1596–1610. Reprodus pe hârtie filigranată braşoveană (coroană pe scut cu vârf ascuţit)[6], textul este scris cu cerneală neagră. Cerneala roşie este folosită uneori pentru redarea (integrală sau parţială) a indicaţiilor tipiconale în slavonă, în ornamente şi în scrierea unor iniţiale. Textul preponderent român (cu alfabet chirilic)[7], conţine fragmente (5^{r}–9^{v}; 11^{v}–22^{r}) şi indicaţii tipiconale în slavonă[8]. Manuscrisul conţine doar cântările pentru sâmbătă seara şi duminică dimineaţa, iar în partea finală reproduce *Svetilnele cu stihirile evanghelice.* Textul este incomplet, din manuscrisul acefal lipsind şi sfârşitul.

1.2. Spre deosebire de alte texte vechi româneşti, *Micul Octoih de la Braşov* nu a fost niciodată editat, nici nu s-a bucurat de un studiu sistematic. Parte a unui proiect care intenţionează să răspundă tocmai acestui neajuns, cercetarea de faţă este dedicată, în exclusivitate, structurii vocabularului[9]; mai mult, priveşte doar termenii care, prin forma şi/sau sensul lor, nu se regăsesc în limba literară actuală. Ca şi alte scrieri vechi româneşti, *Micul Octoih de la Braşov* conţine o serie de cuvinte care fie au dispărut din limba română, fie sunt astăzi mai puţin cunoscute (păstrate în limba vorbită, în anumite arii geografice sau în expresii). Se înregistrează apoi numeroase cuvinte care se deosebesc de cele actuale doar prin sensul lor. O serie de sub-categorii indică originea termenilor (latină, slavă, maghiară, greacă, obscură/încă neclară). În ambele categorii, derivatele vor fi încadrate într-un singur sub-grup, indiferent de originea elementelor componente.

2. CUVINTE DISPĂRUTE DIN LIMBA ACTUALĂ SAU MAI PUŢIN CUNOSCUTE (FOLOSITE REGIONAL SAU ÎN VORBIREA POPULARĂ)

2.1. LATINE

alalt (< *al*, *ăl* + *alt* DELR sau *ille* + *alter* DA, DELR) pr. dem. de apropiere; în corelaţie cu *unul/una*: *una de cătră* **alaltă** *au despărţit* (75^{r}/14); precedat de *cei* (încă nesudat): **cei** *doi* **alalţi** *de demult* (91^{r}/2).

[6] Subtip fabricat la Braşov, începând cu 1595; Mareş, *Un octoih românesc din secolul al XVI-lea*?, 242–4.

[7] Grafia textului a făcut obiectul unei conferinţe la Academia Română: Floarea Vîrban, *Cel mai vechi octoih manuscris în limba română. Micul Octoih de la Braşov sau Pseudo-Oprea. Particularităţi lingvistice*, I: *Grafia,* 16 mai 2013.

[8] Cântările şi *Svetilnele* în română; canoanele în slavonă. Cf. I. Roman, *Un manuscris din secolul al XVI-lea: Micul Octoih braşovean*, în „Studii de slavistică", II, [Bucureşti], 1971, 101; *Id*., *Micul Octoih braşovean din secolul al XVI-lea în raport cu celelalte octoihuri slavo-române din sec. XV–XVII (rezumatul tezei de doctorat)*, [Bucureşti], 1977, 3; Gheţie/Mareş 1985: 270–4.

[9] Procedeele de formare a cuvintelor (şi vocabularul care le ilustrează) vor face obiectul unui alt articol. Sintetic, rezultatele acestei cercetări au fost prezentate într-o conferinţă la Academia Română: Floarea Vîrban*, Cel mai vechi octoih în limba română. Micul Octoih de la Braşov. Particularităţi lingvistice,* II: *Vocabularul*, 27 februarie 2014.

BDD-A20049 © 2015 Editura Academiei
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.77 (2026-11-18 10:52:56 UTC)

amu (< *acmu* DA, DELR; *ad modo* (mai puțin probabil) DELR) „aşadar, deci”: *Acela* **amu** *din morți au învis* (49r/2) [CO 85v/13: ¶бо][10]. Ocurențelor lui **amu** din MOB le corespund în CO оубо/¶бо „aşadar”. În MOB apare şi **acmu** (< *acmo* + *acu, acum* DA, DELR; **eccum mo(do-h)uc* (mai puțin probabil) DELR) „acum”; având drept corespondente în CO (н)инh „acum”.

arame (< **aramen* (= *aeramen* der. din *āes āeris* „aramă, bronz”)) „aramă; bronz, metal”: *Poarta răsipi cea de* **arame** (59r/5); *Poarta* **arămiei** 40r/4. Cf. it. *rame*.

celariu (< *cellarium*) „cămară; încăpere mică”: *Învise din mormânt... din* **celariu*l*** *său ieşi* (22v/13).

cerbice (< *cervicem* DER; *cervix, -icia* DLR) „grumaz”: *va tăia Hristos* **cerbicea** lo*r cu tăiare muncită* (78r/10–11). Cf. istr. *cerbice*; it. *cervice*; sard. *Kervija* „ceafă”. Moştenit doar în română şi italiană; în alte limbi romanice neologism (DER).

cure (< *currĕre*) 1. „a alerga, a fugi, a merge”: *muerile* **cursără** *la mormântu* (54r/11) [CO 94v/5–6: ¥ени текоþå на / гроб´]; **Curăți** *mai vârtos şi / spuneți ucenicilor lui* 64r/17 [CO 107v/21: текþє]; *iară Petru* **curse** *şi vădzu şi proslăvi a ta întru sine minune* (86r/9) [CO 134v/5: тєçє].

giude(ce?) (< *judicem,* ac. de la *judex*) „cap, căpetenie, mai-mare”: *Înfricoşară-se de acesta* **giudecii** *iadului* (48r/14). Cf. PS: *giude, giudele, giudeci*; CS IV 41v/8: *giudeci<i>*, 28v/7–8: *giudecii* (Chivu CS 211, 465, 475 reconstruieşte sg. *giude*/*jude*). DA: *judec* (azi în Boița Sibiu) şi *judece* (Coşbuc) – forme de sg. refăcute. Ar putea fi şi un dublet: *jude/giude* < *judex*; **judece/giudece* < *judicem*. Cf. it. *giudice*; dial nap. *jureche* (< *iudĭce(m)*, din *iūs iūris* şi un deriv. de la *dicĕre*; „cel care spune legea”); vezi Treccani, Garzanti.

giungheare (< *jugulare*) „înjunghiere”: *ca oaia spre* **giungheare** (48r/12).

mainte (< *magis ante*) 1. „înainte; dinainte, în față”: *Cine uraşte Sionul să hie amu rupți* **mainte** *ca iarba* (78r/8–10) [CO 125v/24: прh¥дє]; 2. „mai întâi; în primul rând”: *Mironosițelor* **mainte** (mainñє) *arătaşi-te* (38r/16) [CO 71v/4: пр´вhє]; **mainte de** „(mai) înainte de”: **[M]ainte de** *veaci din Tatăl născut-au Cuvântul Domnului* (25r/2) [CO 50r/1: прßво вhçномоу]; **mainte de** *ceasul mieu* (28r/3) [CO 64r/17: прh¥дє конца[11]]; **de mainte** „de dinainte, de mai înainte”: *Acesta e, şi* **de mainte** *acesta e* (49v/16) [CO 86r/6: сЁи прh¥дє сЁи].

mâneca (< *manicare*[12]) „a pleca, a porni (în zori/dis-de-dimineață)”: *Cu cântece* **mânecară** *mironosisețele* (36v/12) [CO 70v/17: оутр´нåõ]. **Mânecară** de demineață şi muerile viniră la groapa ta 85v/13. [CO133r/25–26: оутр´нhбh рано и ¥енЁ прїидоþå].

[10] În paranteze drepte, aici şi în alte cazuri, este indicat corespondentul din textul slavon de referință – Coresi, *Octoihul,* 1557 [CO], cu scopul de a oferi un indiciu în plus pentru explicitarea sensului termenului analizat.

[11] În acest caz textul slavon nu sprijină traducerea; un indiciu că această ediție (CO) n-ar fi fost sursa traducerii.

[12] Păstrat exclusiv în română; Marius Sala, *De la latină la română*, Bucureşti, 1998: 57.

BDD-A20049 © 2015 Editura Academiei
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.77 (2026-11-18 10:52:56 UTC)

mângânia (< **manganeare* < gr. *μάγγανον*; printre puţinele cuvinte de origine greacă intrate de timpuriu în latina balcanică; detalii în CADE) „mângâia, alina”: **mângâne** *a noastre plângeri* (59^{v}/6). În text apar şi forme precum **mângâiare** (41^{v}/13); **mângâitoriu*l*** (87^{v}/5–6).

nime (< *nêmo*, *némisis*; sau din *nimeni* prin haplologie, vezi CADE s.v. *nimeni*) „nimeni”: **nime** *să nu hie necredinciosu* (84^{r}/12). Cf. it. dial. [Pistoia] *nimo,* cors. *nimu*, sard. *nemus* (Scriban 1939).

nota (< **notare* pt. clas. *natā*re, frecventativ de la *nā*re „a înota”; DLR: **notare* < *nauta*; cf. lat. pop. *innotare*) „a înota, a naviga”: *Ce El Pătru-L cunoscu, către El* **notă** (91^{r}/6). Cf. it. *nuotare*.

păsa (< *passare*) „a trece; a merge; a se duce”: *În sus suflete rădică-te*, **pasă** *acolo de u<n>de-ţi vine agiutoriul* (53^{r}/4–5); *Nu plângereţi, ce* **păsaţi** *propoveduiţi* (41^{v}/10).

poamă (< *poma*) 1. „fruct, măr”: *Frumos era, şi bun în mâncare, acea* **poamă** *ce me omorî* (72^{r}/17) 2. „fruct, rod”: *învăţături e hrănit, cu viaţa a toate* **poamele** (35^{v}/8–9) 3. „rod, embrion, făt”: *Poama maţelor sfinte* (70^{r}/3–4).

tinde (< *tendere*) „a întinde”; urmat de substantivul *mână, mâini*: **a tinde în mâinile (cuiva)** „a preda”: *În mânule lor ceale fără-leage să nu hie* **tins** (28^{v}/6) [CO 64^{v}/2–3: **въ безаконихъ рѫкъ своихъ да не прострѫтъ**]; **a tinde mâna** (cuiva) „a ajuta; a salva”: **tinde mâna** *ta, iubitoriu de oamini* (45^{r}/6–7) [CO 82^{r}/17–18: **просᵀрѣ/въ рѫкѫ своѫ**]; refl. „a-şi ridica/întinde (mâinile)”: *În sus Moiseiu mânule-***ş tinsă**, *în chipul cruciei*; pre Amalic birui (38^{r}/8) [CO 71^{r}/25–26: **мӱѰси рѫцѣ распростр҃, проӱбра¥аа/ѣ krs̑ta**]. Miklosich ***прострѧти, распрострѧти*** „extendere”.

tunearec (< lat. *tenébricus*) „întuneric, întunecime”: *Celora din* **tunearec** *luminaşile soare direpт* (23^{r}/16); *ceia ce şedea în* **tunearecul** *morţiei* (57^{v}/3–4) [CO 97^{r}/3: **да сhдеⷣѫå вѫ тѫмh сѫмр҃т҃**]; precedat de *din*, *în*; cf. Scriban 1939 – cf. **întunearec:** Adecă **întunearecu** e şi e de dem[e] // neaţă (88^{v}/17–89^{r}/1) [CO 134^{v}/6: **Сѣ тѫма и рано**]; în expr. **a avea întunearec la minte** „a avea mintea întunecată, a i se întuneca mintea (cuiva), a fi confuz”: Ce la mormânt sta[i], [Ma]rie? Mult **întunearec** ai la [min]tea ta, de întrebi unde iaste [pu]s Isus (89^{r}/1) [CO 134^{v}/7: **многѫ тѫмѫ имåщи вѫ раз¶мh**].

vergură (< **virgula*) „fecioară, virgină; tânără” (în variaţie liberă cu **fecioară**): *Fecioara născu şi iară fu* **vergură** (26^{r}/16); **Vergura** *au născut, şi după naştere iară fu fecioară* (43^{v}/4); **Vergură Mariia** (25^{r}/4); **[Ma]riia Vergură** (3^{r}/1).

via (< *vivere*) 1. „a trăi”: *În mânule lor ceale fără-leage să nu hie tins cine* **viadză** *dumnedzeiaşte* (28^{v}/6) [CO 64^{v}/2–3: **вѣ¥ѣст҃виh ¥ивѫщѣ**]; *pre pământ ivise şi cu oaminii* **viie** (74^{v}/12) [CO 121^{v}/19: **и сѫ ҫл҃кѢ по¥ивѣ**]; 2. „a lua/a prinde viaţă (de la), a (se) însufleţi; a da viaţă”: *de ei toate* **viadză** *şi să rădică* (35^{r}/13) [CO 59^{r}/14: **о нем ¥ѣ вѫсh ¥ивѫт҃ и дви¥ѫтсå**]; *Sfântul Duh toate sufletele* **viadză** (43^{v}/17) [CO 77^{r}/8–9: **ст҃Ѣм҃ дх҃ӱᵐ вѫсhка др҃а ¥ивитсå**] –

BDD-A20049 © 2015 Editura Academiei
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.77 (2026-11-18 10:52:56 UTC)

cf. *toate viile* **sufleţescu** (53^{v}/3), vezi *infra* **sufleţi**. Miklosich ***¥ити, ¥ивѣти*** „vivere”; ***¥ивити*** „vivificare, in vitam revocare”.

vistiiar (< *vestiarum*) 1. „lăcaş”: *izvor şi* **vistiiar** *dumnedzeescu* (69^{v}/13) [CO 113/16–17: **истӱçник´ в¥̂тѣвнЁχ´ скрӱвищ´**]; **vistiiar de viaţă** (80^{r}/4) [CO 113/16–17: **и Õко ¥ивӱта скрӱвище**]; 2. „tezaur, comoară”: *fu furat* **[vi]stiiariu*l*** (23^{v}/9–10); 3. „păzitor”: *Ca* **vistiiariului** *nostru, spre tine nedejduimu-ne, Preacurată* (68^{r}/13) [CO 112/24: **скрӱвище**]. Miklosich ***сѣкровиѣте*** „latibulum, thesaurus, promptuarium, aerarium”; ***сѣкровиѣт´никѣ*** „thesauri custos”.

2.2. SLAVE

blagoslovenie (< ***благословеник***) „blagoslovire, binecuvântare”: dulce-voe şi înţeles, pace şi **blagoslovenie** (62^{r}/16–17).

blagoslovi (< ***благословити***) „a binecuvânta”: **blagoslovi** *ei şi sui la ceriu* (88^{r}/13).

cleveti (< sl. ***клєвєтати***) „a defăima, a calomnia”: *ce* **clevetiţi** *scularea ispăsitoriului, fără-leage jidovilor* (23^{v}/10).

drăghicame (< v.sl. ***драгикамєн´***, cf. scr. *dragikamen*) „topaz, piatră preţioasă”: *am aflat drăghicamea cea pierdută* (60^{v}/9) [CO, 98^{v}/4: **драχма**].

găvozdi (< v.sl. ****гвоздити***) „a pironi, a bate în cuie”: *pre cruce* **găvozdi** (3^{v}/1); refl.: **se găvozdi** *pre lemnul cruciei* (22^{v}/14–15).

gradişte (< sl. ***градиѣтє***, bg., sb. *gradište* „castru, întăritură”) „îngrădire; întăritură; ţinere; putere”: **gradiştea** *vrăjm[a]şului răsipi* (3^{r}/4); DA *grădişte*: „movilă naturală rămasă în urma eroziunii, în lunca unui râu” (MURGOCI, SĂM. VI 93); „loc de cetate (din pământ)” (ODOBESCU, II 144). Termenul se foloseşte şi astăzi în sudul României: *grădişte* „movilă naturală...”; cf. şi toponimul: Grădiştea (Lunca Dunării, jud. Călăraşi).

griji (< bg. *griža se*) refl. „a se îngriji, a se preocupa”: *de nemică să te* **grijeşti** (79^{r}/14) [CO 126^{r}/20: **пецисѧ**].

ispăsi (< v.sl. ***испасити***) „a mântui, a salva”: **au ispăsit** *oaminii din rătăcire* (25^{r}/8). *Vezi şi* **spăsi**. Cf. **mântuiaşte** (68^{r}/5).

ispăsenie (< v.sl. ***съпасєник***) „mântuire, salvare”: **ispăseniia** *sufletelor* (60^{r}/12).

ispovedi (< sl. ***исповѣдати***) „a mărturisi, a depune mărturie (despre)”: *slăvescu, Roditoarea Domnului, şi te* **ispovedescu** (32^{v}/9).

izbavă (< v.sl. ***избава***) „izbăvire, liberare, iertare”; **a da izbavă** „izbăvi”: **izbavă** *să dea robilor tăi de greşale* (83^{r}/3).

oborî (< v.sl. ***оборити***) „a doborî, a învinge”: *cu crucea Fiiul tău* **oborî** *iadul* (27^{r}/10).

podobi (< v.sl. sl. ***подобити сѧ, подобати***) refl. „a se asemăna”: *Cine să nedejduiaşte pre Dumnedzău*, **podobeaşte-se** *măguriei sfinte* (28^{v}/2).

BDD-A20049 © 2015 Editura Academiei
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.77 (2026-11-18 10:52:56 UTC)

polată (< v.sl. ***полата***) „palat, curte princiară, împărătească”: fig. *Besearecă şi uşe eşti*, **polată** *şi scaun împărătesc, Vergură preacurată* (50^{v}/15).

poroboc (< sl. ***паробъкъ,*** cf. rut. *parobok,* pol. *parobek*) „copil”: **porobocii** *purta mlădiţe cu dulce dare* (35^{v}/11). DLRV, DLR: *poroboc* „copil mic, prunc”; mai potrivit ar fi: „copil”; cf. Miklosich ***паробъкъ*** „puer”.

prăzdnui (< sl. ***празд҃новати***) „a sărbători, a celebra”: *învierea ta* **prăzdnuescu** (82^{r}/1).

preaproslăvi (< ***прⷭпрославити***) „a celebra, a preaslăvi”: *învierea lui* **prea să** *o* **proslăvi*m*** (51^{v}/10–11).

propoveadanie (< ***проповⷭданиѥ***) „propovăduire”: *cu minuni către* **propoveadanie** *fură tremiş* (85^{r}/2–3).

prilăsti (< v.sl. ***прⷭлъ҃стити***) refl. „a se înşela, a se păcăli; a cădea în greşală”: Cu lemnul Ada*m* **să prilăsti** (64^{v}/16–17).

proslăvi (< v.sl. ***прославити***) „a lăuda, a celebra, a slăvi”: *Tatăl* **să proslăvi*m*** (31^{r}/8).

pustinie (< v. sl. ***пѹстъıни***; bg. ***пѹстиня***) 1. „pustiu/pustii”: *din piatră v-au izvorât apă în* **pustini** (p¶sñiäi) (72^{r}/7–8); 2. „pustnic”: A **pustinilo*r*** *viaţă fericată iaste* (52^{v}/14–15).

spăsi (< ***съпасити***) „a mântui”: *cu crucea lumea* **ai spăsi*t*** (31^{r}/7); refl. *printru lemnu ... tâlhariul* **spăsi-se** (81^{v}/7–8).

steblă (< v.sl. ***ст҃бло, ст҃бл҃***; sr. *steblĭ* ***стѣбл҃***) „mlădiţă, lujer”: *Împrejurul measei tale, ca nişte* **steble** *vădu-se puii tăi* (70^{r}/15).

uceniţă (< v.sl. ***ѹ҆ченица***) „discipolă” (aici a lui Isus; cu referire la Mironosiţe): *Luminată înviere... vădzură a Domnului* **ucenițe** (42^{r}/10–11).

ustie (< sl. ***ѹ҆стиѥ*** „deschizătură, orificiu”; dial. „gură”) „gură”: **Ustiile** *neîncetându, dumnedzeească jelanie fost-au din lumea ceastă deşartă* (10^{v}/11–12).

volnic (< v.sl. ***вол҃нъ***) „voitor, doritor”: *Să n-are hi hiind Dumnedzău cu noi, cine* **volnic** *are hi sănătoşi să ne ferească de vrăjmaşul* (28^{r}/9).

2.3. MAGHIARE

amistui (< *emészteni*) refl. 1. „a se mistui, a se consuma”: *Cum rugul ardea şi* **nu se amistuiia**, *aşea şi Fecioara născu şi iară fu vergură* (26^{r}/15); 2. „a face să intre/încapă; a cuprinde, a ţine”: *unul hiindu nevădzut cu Tatăl, întru tine într-ascuns* ***amistuitu-l-ai****, Roditoarea Domnului* (34^{v}/9–10) [CO 58^{v}/27: ***вßмⷭстила***]. Miklosich ***вßмⷭстити*** „deponere, capĕre, comprehendere, locare”; ***мⷭстити*** „capĕre”; cf. ***вßмⷭсити/мⷭсити*** „miscere”.

bizăntui (< *bizonyít*) „a depune mărturie; a fi martor (cuiva, a ceva)”: *Adevăr învise Hristos, că-i* **bizăntuiaşte** *mormântul* (47^{r}/11). Termenul apare şi în ms. rom 4818: 111^{v}/14. Cf. Tamás: **bizentui** c. 1750. Bîrlea, Ins. Mar. 184[13].

[13] Lajos Tamás, *Etymologisch-historisches Wörterbuch der ungarischen Elemente im Rumänischen (Unter Berücksichtigung der Mundartwörter)*, Budapest, 1966.

BDD-A20049 © 2015 Editura Academiei
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.77 (2026-11-18 10:52:56 UTC)

făgădaş (< *fogadás*) „făgăduială, promisiune, legământ, cuvânt dat”: *În ce şi a Tatălui* **făgădaş** *le-au făgăduit* (88r/12).

lăcui (< magh. *lakni* (după *loc*)) 1. „a locui, a se afla într-un loc”: *câţi* **lăcuiia** *în morminte înviseşi-i* (41r/8) [CO 73v/15: ѵ҃ивѡмѡ̃а̊ вß грӱбнχ´]; 2. „a locui, a trăi”: *ce e mai bine şi mai frumos ce* **să lăcuiască** *fraţii împreună?* (79r/9) [CO 126r/17: ѵ҃ити братїи вßкоупнh]; 3. „trăi”: **a lăcui** *fără minciună au făgăduit* (83r/14) [CO 132v/1: сßпрнбЄвати]; 4. „a sta, a rămâne, a trăi”: *şi* **a lăcui** *cu ucenicii, cum au făgăduit, până la svârşitul veacului* (82v/10) [CO 132r/8: и прнбЄвати сß оуҫеникЄ]; 5. „a continua să fie; a rămâne”: *Hristos învise, dătătoriul vieţiei, şi* **lăcuiaşte** *în veaci* (43r/11–12) [CO 76v/21: прнбЄваѳн вß внкЄ]; *un Dumnedzău în trei feaţe... pururea hiind şi* **lăcuind** (73v/2) [CO 119v/19–20: присно сѳ̃цнh прнбЄваѳцє]. Miklosich ***ѵ҃ити, ѵ҃ивнти*** „vivere”; ***прнбъı(ва)ти*** „manere, permanere, habitare”.

lepedeu (< *lepedö*) „bucată de pânză fină; giulgiu”: *aflară veşmintele din lontru înseşi dzăcându şi la cap ce era* **lepedeu*l*** *însuşi* (88v/4) [CO 134r/26: соуданр´].

sălaş (< *szállás*) „locuinţă, adăpost”: fig. *Bucură-te curată*, **sălaş** *dumnedzeesc* (34v/1).

sălăşlui (< *szállásolni*) cu val. refl. 1. „a se instala”: *tâ<l>hariul... ispovedit e de pre cruce, luntrul* **sălăşluiş** (37v/12–14); 2. „a se aşeza”: *în groapă* **te sălăşluişi** 45v/4.

2.4. GRECEŞTI

Nu se înregistrează cuvinte de origine greacă din această sub-categorie.

2.5. CUVINTE DE ORIGINE OBSCURĂ?

***pesteca?** (< ?) „a-şi înmuia vocea, a-şi schimba tonul vocii; a i se înroura (cuiva) vocea” sau **pesti?** (< *apesti* (< mgh. *apaszt-a-ni*) prin afereza lui *a*; vezi Drăganu 1929–1930, 250–251; cf. Mareş CL, 112)[14] „a întîrzia, a zăbovi; a încetini, a domoli”: *Miru-me cu vedearea şi* **pestec** *cu graiul; îngerur să lumină, Mironosiţelor grăi* (34v/15) [CO 59r/3: оудибл҃нå видн҃нїєм´, ороѣаå гл҃анїи, влиста̃сå агг҃л´, мѵрӱносицам´ гл҃аѣє]; trecerea de la persoana a III-a la persoana I, în prima parte a frazei din MOB se datorează probabil confuziei iusurilor.

Forma de indicativ prezent **pestec** ar trimite teoretic la un infinitiv **pesteca*. Judecând după corespondentul din textul slavon de referinţă (CO) – ороѣаå гл҃анїи[15] sensul ar putea fi: „a-şi înmuia vocea, a-şi schimba tonul vocii; a i se înroura

[14] Cf. şi Pál Enikö, „Consideraţii asupra unor maghiarisme culte în vechile traduceri româneşti”, în *Dacoromania*, serie nouă, XIX, 2014, nr. 1, Cluj-Napoca, 68–81; vezi 77.

[15] Diferenţa dintre verbul din MOB şi corespondentul din CO ar fi încă un indiciu că nu această ediţie a fost sursa traducerii.

BDD-A20049 © 2015 Editura Academiei
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.77 (2026-11-18 10:52:56 UTC)

(cuiva) vocea"; vezi Miklosich: ѡроѣати „irrorare"; DEX 2012 *înroura* (< *în* + *răura*) „a (se) acoperi cu rouă"; *roura* (< lat. *rorare* < *ros, roris* „rouă") „a cădea rouă, a (se) umezi de/acoperi cu rouă"; cf. it. *irrorare* (< lat. *irrorare* < *in-* + *rorrare*); cf. şi DLR: *a i se muia cuiva gura* „a nu mai avea curajul să vorbească; a schimba/atenua tonul/conținutul celor spuse".

Alternativ, *pestec* ar putea fi pur şi simplu o formă lacunară *peste[s]c* de la *a pesti* „a întîrzia, a încetini"; verbul fiind prezent, în sec. al XVI-lea, după cum a observat deja Al. Mareş, în textele coresiene: CL, CT (Coresi, *Tetraevenghelul*, 1561), CPr. (Coresi, *Praxiul,* 1563?) şi într-un text sibian (EP = *Evangheliarul din Petersburg,* cca. 1551–53[16]); vezi Mareş CL, 112.

2.6. FORMATE PE TEREN ROMÂNESC

aciiaş „îndată": *cumu te vădzu,* **aciiaş** *strigă* (37^{v}/1–**2**).

blagoslovită „binecuvântată": **blagoslovită** *Născătoarea Domnului* (68^{v}/15).

bogătate „bogăție": *Sfântului Duh toată* **bogătatea** *slavei* (35^{v}/13).

cuvioşi refl. „a se arăta, a se revela": *Mai mare minune decât noi* **cuviioşi-să** (30^{r}/11).

desfătaş (< *desfăt* (der. regresiv de la *desfăta*) + *aş*) „grozăvie": *Părea că Duh vădu, ce* **desfătaş** *părea lor, arătaşi mânule şi picioarele sale, încă nu-ş criedea* (88^{r}/5) [CO 134^{r}/14–15: пристрaѣнЄ показал҃ еси иχ҃, мнѣщем҃ а҃χ҃ видѣти]; cf. Miklosich *пристраѣ҃н҃* adj. „perterritus, timore concussus"; *пристраѣеникъ* „terror". DLR: neînregistrat; cf. *desfăt* (< *desfăta*) „desfătare" (sensul comun) cu indicația rar; atestat târziu la C. Petrescu A.R., C.V.; termenul este curent în româna vorbită în unele localități din sudul României (Ciocăneşti, jud. Călăraşi), cu sensul de „plăcere; huzureală".

despuitură „putere, stăpânire": *Cântăm* **despuitura** *neîmpărțită şi nezidită dumnedzeire* (31^{v}/10).

despu(n)itoriu „domn, stăpân, puternic, potent": **despunitoriu*l*** *... noao au propoveduit* (29^{v}/7); *Ceale din Sion* **despuitoriul** *în sfînție le tocmi* (23^{r}/13).

despunitoare „stăpânitoare": *Maică Vergură şi* **despunitoare** (32^{v}/6); *Bucură-te, îngereasc*ă*, bucură-te*, **despunitoare** (60^{r}/10).

destoinicie „vrednicie": *Tatăl şi Fiiul şi Duhul Sfânt...* **cu destoinicie** *să rugăm* (47^{v}/11); *lăcuirea raiului cea de demult priimi*, **cu destoinicie** (81^{v}/9–10); „sârg, sârguință": *Să spre cineva* **cu destoinicie** *va sufla, îndegrabă să va lua de pre pământ* (62^{r}/4).

drăgostit „iubit": *muerile viniră la groapa ta..., ce trupul nu-l aflară cel* **drăgosti*t*** *de eale* (85^{v}/15–16).

ieftinşig „îndurare, milă": *Slava mulțimei* **ieftinşigurilo*r*** *tale, Doamne* (29^{r}/9) [CO 68^{v}/9: цѣдрӱт҃]. Vezi *infra* **ieftin**.

[16] Microfilm nr. 14 (BAR), 196/20 şi 198/8; *apud* Mareş CL, 112, nota 105.

BDD-A20049 © 2015 Editura Academiei
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.77 (2026-11-18 10:52:56 UTC)

făptoriu „creator, făcător, înfăptuitor”: **Făptoriu*l*** *mieu şi izbăvitoriul mieu* (60^{r}/1); **făptoriul** *ceriului şi al pământului* (75^{v}/8).

ferica (< **felicare* CADE şi Densuşianu; *ferice* DA) „a ferici; a face fericit”: *Cine tine* **nu va ferica**, *preasfântă Vergură* (58^{v}/5) [CO 97^{v}/18: **не бла¥ит´**]; *înema cea scârbită, cu a ta rugă*, **fericeadză**-o (90^{r}/17) [CO 135^{r}/11: **ѡгбла¥и**].

ferecat „fericit”: **ferecat** *şi preacinstit trupul tău* (47^{r}/6); *Cine să teame de Dumnedzău*, **ferecată** *cale îmblă* (35^{v}/7).

fericatu „fericit”: *Cine teame-se de Dumnedzău...* **fericatu** e (70^{r}/13); *A pustinilor viaţă* **fericată** *iaste* (52^{v}/15).

găvozdit „pironit, ţintuit”: *Pre cruce arătaşi-te* **găvozdit** (26^{v}/13).

gropare „îngropare, moarte”: *Beseareca ispăsitoare trupului a treia dzi înviseşi-o din* **gropare** *cu Adam* (24^{r}/17); în text domină **îngropare** (cu multiple ocurenţe): *Ce El cu voia răbdă* **îngropare**, *cu a sa puteare a treia dzi învise ca Domnul* (41^{r}/16). Avem, probabil, de-a face cu un dublet *îngropare – gropare,* ultima formă precedată de prepoziţii precum *din* (ca în cazul de faţă) sau *în*; similar cu *tunearec – întuneareac*; cf. *supra* **tunearec.**

iani „ia hai; hai”: *mai vârtos* **iani** *ascultaţi de la noi* (55^{v}/15).

ispăsit subst. „mântuit, cel care a fost mântuit”: *de partea...* **ispăsiţilo*r*** *încuviioşadză-ne* (91^{r}/16).

ispăsitor(iu), -toare „măntuitor; salvator”: *acela iaste izbăvitor şi* **ispăsito*r*** *sufletelor noastre* (25^{r}/16); *Beseareca* **ispăsitoare** *trupului* (24^{r}/16); subst. **Ispăsitoriu*l*** *strigă / să se bucure* (38^{r}/17).

ispititură „ispitire, ispită, dorinţă, întinare”: *Preacurată*, **ispititură** *de bărbat n-ai priimit* (32^{r}/15).

ispovedit „mântuit, salvat; spovedit”: *tâ<l>hariul, milostive*, **ispovedit** *e de pre cruce, luntrul sălăşluiş* (37^{v}/13).

împeliţa refl. „a se întrupa, a se încarna, a lua trup/chip de om”: **să împeliţă** *din Vergură Mariia* (25^{r}/3–4) [CO 51^{r}/4: **вßпл´цþ¶cå**].

împelițare „întrupare, încarnare”: *şi* **împelițarea** *din vergură* (40^{r}/11) [CO 73^{r}/23: **вßпл´ценїє**]; **a lua împelițare** „a se împeliţa/întrupa/încarna”: *Domnul nemestecat* **au luat împelițare** (42^{v}/1) [CO 74^{r}/14: **сßнåти вßплßцаем´**].

împelițat „întrupat, încarnat”: *Bucură-te, uşea Domnului, din ceaea ce au eşit* **împelițat** *lucrătoriul* (38^{v}/11–12).

încuviioşa „a face/judeca/considera demn de”: **Încuviioşadză** *pre noi... să te slăvim* (22^{v}/5–6); *Raiul deşchiseş, să să îndulcească aceştia* **încuviioşatu-i-ai**[17] (50^{v}/4–5) [CO 86^{r}/22: **сподобил´еси**] Miklosoch **сßподобити, сßподоблÕти** dignum iudicare.

îndrăznitoare „îndrăzneaţă, curajoasă”: *ca o maică* **îndrăznitoare** *cătră însul eşti* (51^{r}/6).

[17] Scris iniţial **äкѹвиоþапѡи**; adăugat **ϒ** deasupra lui **о**, de altă mână.

BDD-A20049 © 2015 Editura Academiei
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.77 (2026-11-18 10:52:56 UTC)

îngropătură pl. „cele îngropate împreună cu mortul, lucrurile mortului”: *din mormânt învis-ai, lăsaş a tale* **îngropătur*i*** *de mărturie adeverită îngropariei de a treia dzi* (54^{r}/5–6); *lăsatuşe-au în mormântu* **îngropăturile** (49^{r}/15) [CO 85^{v}/22: **ⱂⱁⷣⲣⱨⲃⷭⷧⷭⷭ**].

întrarma „înarma”: *Ce cu seamne să* **întrarm[a]ră** *şi cu minuni către propoveadanie fură tremiş* (85^{r}/1–2) [CO 133^{r}/8–9: **ⲃß**ⷭ**ⲣ**ⷪ¥´**ⷴ**þ**ⷴ**/**ⷰ**å].

logoditoriu „logodnic”: *toiagul lui Aron au înverdzit şi au mărturisit* l**ogoditoriul**[18] *tău şi socotitoriu* (43^{v}/2).

moştinie „moştenitori, descendenți”: *Viniți toate* **moştiniile** *limbilor* (48^{v}/5).

neadaus „pur, neamestecat?”: *Om fu*, **neadaus** (45^{r}/13).

nedespus „de nedespus, de nespus”: **nedespus** *chinuri* (2^{v}/10); *Cu frică minune începută şi* **nedespus** *chip născut în tine s-au cunoscut* (51^{v}/16).

neharnic „care nu e zelos/râvnitor/sârguincios; nedemn, nevrednic”: *Către cei* **neharnici** *El fu dulce dătătoriu* (71^{r}/7).

neputred „nealterat, pur, intact”: *Nevinovata după naşterea lui Emmanoil fu* **neputredă** (49^{v}/15–16); „virgină, pură, castă”: **Neputredă** *Pruncoae, neispitită de nuntă* (52^{v}/2).

neputredire „neputrezire, nealterare, starea lucrului care nu putrezeşte; nemurire”: *Rodurile omineşti din putredire le slobodziş, viață şi* **neputredire**[19] <*dăruiş*> (39^{v}/3–4).

oarece „ceva”: *Sfântul Duh t[ot]* **oarece** *dumnedzeesc va vedea* (79^{r}/3).

ploiat (< *ploia* < sl. *dŭždĭ*) „plouat”: *Mira-se Iosif asupră ce vedea cu hirea şi lua aminte cu gândul de lâna* **cea ploiată** (43^{r}/14–15) [CO 76^{v}/23–24: **ⲣⷴⲓⲛⷧⲓⲃⲛⷭⷭⷭ ⷣⷴ/ⷧⲓⷣⷭ**; Ms. rom. 4818 106^{r}/3: **de lâna cea ploiată**. Textul înregistrează şi **ploae**, **ploaia**.

ponosluit „ponegrit, defăimat”: **ponosluit** *era ca u*[20] *nemearnic în Ierusalim* (87^{r}/3–6); *Necredzându ucenicii*, **ponosluită** *fu necredința lor* (84^{v}/16–85^{r}/1).

preablagoslovită „preabinecuvântată”: **Preablagoslovita** *chiemă-o şie maică* (60^{v}/4).

preaproslăvit „preaslăvit”: **Preaproslăvită** *Născătoarea Domnului* (27^{r}/8–9).

prespre „peste, deasupra, asupra”: *Tu, Doamne, eşti* **prespre** *toate făpturile* (57^{v}/14).

prilăstitură „amăgire, înşelăciune; ademenire”: *lumea din* **prilăstitură** *mântuită fu* (49^{r}/3); *Prada Sionului din* **prilăstitură** *o turnă* (69^{v}/5–6).

prorocie „prorocire, prezicere, profeție”: şi ceale **prorocii** de tine descoperişi-le 87^{r}/7.

pruncoa(i)e „copilă, copilandră, fetişcană; fecioară”: *Neputredă* **Pruncoae**, *neispitită de nuntă* (2^{v}/2); *Şi Domnu[l] acesta vrut-au, din Curată* **Prunco<a>ia** *Domnului* (88^{v}/12).

pruncoiță „copiliță, fetiță, fetişoară; fecioriță”: *Maică Curată... ai spăsit lu<mea>*, **Pruncoiță** (90^{v}/4).

[18] Scris greşit **ⱗⱁⷣⷧⲓⲧⱁⲣⱏⲟⱏⱏⷭ**; ulterior tăiat doar ultimul **ⱏ**.

[19] Scris inițial greşit nɛp¶ñrɛd; apoi corectat t peste d ; şi continuat greşit rɛdirɛ.

[20] Scris **ⷭ**.

BDD-A20049 © 2015 Editura Academiei
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.77 (2026-11-18 10:52:56 UTC)

pugorî, prin disimilare regresivă de la *pogorî* (< adv. *pogor* (< v. sl. ***по-гор´***) „în jos, la vale”; cf. ar. *pogor*[21]; vezi DA s.v. *coborî*) „a coborî”: *Preacuratul suflet în iad* **au pugorâ*t*** (75[r]/16).

pugorâtura „coborâre”: *în iad* **pugorâ / tura** *ta iubită de oamini iaste* (50[r]/17–50[v]/1).

socotitoriu „custode, îngrijitor”: *toiagul lui Aron au înverdzit şi au mărturisit logoditoriul tău şi* **socotitoriu** (43[v]/3) [CO 76[v]/27: хранителѧ´] Miklosich ***хранителѧ´*** „custos”.

slobodzitoriu „liberator”: *către cei prădaţi fu* **slobodzitoriu** (71[r]/9).

spăsitor(iu) „ispăsitor, salvator, mântuitor”: *să cântăm, oaminilor, învierea* **Spăsitorului** (39[v]/6–7); **Spăsitoriu*l*** *nostru* (46[r]/15); mai frecventă var. **ispăsitor(iu)**.

sufleţi „a se însufleţi, a se anima, a prinde/lua viaţă”: *Sfântului Duh... din el toate viile* **sufleţescu** (53[v]/2) [CO 89[v]/12–13: ѿ нєго ѹ҃є вѣсhко ѹ҃ивӱ/тно ӱдр҃евлhетсѧ] – cf. *toate sufletele* **viadză**, vezi *supra* **via**.

tâmpina „a întâmpina, a întâlni, a primi”: *pre El iadul* **tâmpină** (3[v]/8); *Mironosiţele* **tâmpinară**-*te când înviseş din groapă* (31[r]/3); *s-au sculat cum au dzis şi vă* **va tâmpina** *în Galileiu* (36[v]/5). Cf. şi **întâmpină** (60[v]/1).

tocmitor „orânduitor, care ştie să potrivească”: *Tine, una tare cu ştiinţă* **tocmitoare** (ñokmiñoarє) // *avem şi al tău folos am strâns* (41[v]/17–18).

târguire „sărbătoare”: *Una* **târguire** *într-amândoi au luminat când îngerul bucurie ţie aduse* (34[r]/14–15) [CO 58[v]/17: тр´ѹ´ствѡ] Miklosich ***трвѹ´ствѡ*** „celebritas, dies festus”. Este un termen din aceeaşi familie cu ***трѣгъ***, ***трѣѹищє*** „piaţă”, ***трѣѹникъ*** „zaraf”. Târgurile au devenit cu timpul sinonime cu sărbătorile, în special fiindcă se organizau cu ocazia sărbătorilor religioase.

vie pl. „cele vii/animate, vieţuitoarele”: *Sfântului Duh... din el toate* **viile** *sufleţescu* (53[v]/3).

LISTA SIGLELOR

CADE	= I. A. Candrea, Ov. Densusianu, *Dicţionarul etimologic al limbii române. Elementele latine*, Bucureşti, 1907.
Chivu CS	= *Codex Sturdzanus. Studiu filologic, studiu lingvistic, ediţie de text şi indice de cuvinte* de Gheorghe Chivu, Bucureşti 1993.
CL	= Coresi, *Liturghier*, Braşov 1570; cf. Mareş CL.
CO	= Coresi, *Octoih*, 1557 (BAR CRV II 9A).
CS	= *Codex Sturdzanus*; Cf. Chivu CS.
DA	= *Dicţionarul limbii române*. Tom I (părţile I–III) II (I–III), Bucureşti, 1913–49.
DELR	= *Dicţionarul etimologic al limbii române*, I: A–B, Bucureşti, 2012.
Densuşianu ILR II	= *Istoria limbii române*, vol. al II-lea, sec. al XVI-lea, Bucureşti, 1962.
DER	= Alexandru Ciorănescu, *Dicţionar etimologic român*, Tenerife, 1958–66.

[21] Th. Capidan, *Elementul slav în dialectul aromân*, Bucureşti, 1924, 367.

BDD-A20049 © 2015 Editura Academiei
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.77 (2026-11-18 10:52:56 UTC)

DEX 2012 = *Dicţionarul explicativ al limbii române*, ed. a II-a revăzută şi adăugită, Bucureşti 2012.
DLR = *Dicţionarul limbii române*, serie nouă, VI–XIII, Bucureşti, 1965–2003.
DLRV = Costinescu, Mariana, Magdalena Georgescu, Florentina Zgraon, *Dicţionarul limbii române literare vechi (1640–1780). Termeni regionali*, Bucureşti, 1987.
Drăganu 1929–30 = Nicolae Drăganu, „Etimologii", în DR [=*Dacoromania*], VI, 1929–1930, 246–251.
Garzanti = *Il grande dizionario della lingua italiana*, Garzanti linguistica, 2013: http://www.garzantilinguistica.it/
Gheţie/Mareş 1985 = Ion Gheţie, Alexandru Mareş, *Originile scrisului în limba română*, Bucureşti, 1985.
Mareş 2005 = Alexandru Mareş, *Scriere şi cultură românească veche*, Bucureşti, 2005.
Mareş CL = *Liturghierul lui Coresi*, text stabilit, studiu introductiv şi indice de Al. Mareş, Bucureşti, 1969.
MOB = *Micul Octoih de la Braşov*, Biblioteca „George Barițiu" din Braşov, ms. 2872.
Miklosich = Fr. Miklosich, *Lexicon palaeoslovenico-graeco-latinum*, 1862–1865.
Ms. rom 4118 = Popa Mihai (copist), [Octoih mic] [datat prin filigran 1641–44], ms. rom. 4818, BAR.
PS = *Psaltirea Scheiană* (BAR, ms. rom 449); cf. Candrea PS.
Scriban 1939 = August Scriban, *Dicţionaru limbii româneşti*, Bucureşti, 1939.
Treccani = *Vocabulario Treccani: definizioni, etimologia e citazioni*, Istituto della Enciclopedia Italiana fondato da Giovanni Treccani; on line: http://www.treccani.it/vocabolario/

ON VOCABULARY STRUCTURE IN THE OLDEST OCTOIH IN ROMANIAN LANGUAGE

(Abstract)

Unlike other ancient Romanian texts, *Micul Octoih de la Braşov* (The Little Octoih from Braşov)–MOB [1596–1610] has never been given the attention it merits; it has never been edited or systematically studied. Part of a broader project that aims to fill in this gap, the current article exclusively concerns the structure of the vocabulary; word formation processes would make the object of another study. Moreover, the focus is on two main categories: 1. words that either disappeared from Romanian language or are preserved at popular/regional level only and 2. words with meanings no longer in current use. Further sub-categories concern origin (Latin, Slavic, Hungarian, Greek, and obscure/not fully clarified) and, in addition, words formed within the Romanian language. Each term is followed by its etymon, meaning(s), and minimal context; in a few cases, also by some comments.

The article is dived in two parts. This first part offers a brief description of the manuscript and presents the inventory of terms falling under the first category (that is, words that either disappeared from Romanian language or are preserved at popular/regional level only). A second part, including the words with meaning no longer in use, as well as the conclusions, will appear in the next number of "Limba română" (2015, No. 2).

Cuvinte-cheie: *Micul Octoih de la Braşov* [1596–1610], structura vocabularului, termeni dispăruți sau păstrați la nivel popular/regional, cuvinte noi/rare, prime atestări.

Keywords: *The Little Octoih from Braşov* [1596–1610], vocabulary structure, disapeared terms or preserved at popular/regional level, new/rare words, first atestations.

Floarea Vîrban, CAPA Florence International,
Via Pandolfini 20, 50122 Firenze
floarea.virban@eui.eu

BDD-A20049 © 2015 Editura Academiei
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.77 (2026-11-18 10:52:56 UTC)